



## Woord van de voorzitter

Twee grote evenementen stonden deze maanden in de aandacht. Het NtVP jaarcongres in Lunteren op 11 mei, zie de impressie in dit katern, en het ESTSS congres van 2-4 juni in Odense. Met ruim 3000 leden is de ESTSS wereldwijd de grootste traumavereniging en het congres kenmerkt zich door de open, gemoedelijke sfeer en de grote diversiteit aan onderwerpen; van oorlogsjournalistiek, biologie, meetinstrumenten, tot behandelinterventies.

Tijdens het congres werden de prijzen uitgereikt aan personen die een aanzienlijke bijdrage aan het psychotraumaveld hebben geleverd. In de dankwoorden van de drie prijswinnaars bleken de winnaars behoorlijk eensgezind in hun visies op grote thema's. Prof. dr. Andreas Maercker (Zwitserland), winnaar van de Walter de Loos Award, wenst

dat de 47 Europese landen meer gaan samenwerken. Vooral dat de samenwerking een wederzijdse uitwisseling wordt en niet vanuit centraal Europa in één richting wordt bepaald. Dr. Miriam Lommen (Nederland) en dr. Chérie Armour (Ierland) waren de winnaars van de Young Minds in Psychotraumatology Award. Miriam sprak in haar dankwoord de wens uit voor een betere samenwerking tussen wetenschappers en klinici. Ook hoopt ze dat studies zich meer gaan focussen op cross-culturele aspecten en niet enkel het West-Europese perspectief pakken. Chérie hoopt op meer studies naar de preventie en predictie van psychopathologie na trauma om daarmee interventies te ontwikkelen ter ondersteuning van degene die hulp behoeven. Ook zij noemde het belang van internationale samenwerking waarbij zij aanmoedigt om wetenschappelijke data te delen om het veld op een hoger niveau te kunnen brengen.

Het grote aantal bezoekers aan het ESTSS congres, waaronder de vele Nederlanders, en daarmee de kans om een hoge kwaliteit aan sprekers naar Nederland te halen heeft ons als bestuur ervan overtuigd om in 2019 het congres naar Nederland te halen. We hebben de ondersteuning van de ESTSS daarvoor gekregen, dus noteer vast de datum: van 14 tot en met 16 juni 2019 in Rotterdam. Meer informatie: [www.estss2019.eu](http://www.estss2019.eu).



*ESTSS President Ingo Schäfer en Award winner Miriam Lommen*



*Mariel Meewisse*



Verslag van het NtVP congres op 11 mei 2017

# Levensloop en trauma

Door Kimberly Stam en Joanne Mouthaan

*NtVP jaarcongres 2017 te congrescentrum De Werelt, Lunteren*

Een zonnige ochtendwandeling in de Lunterse bossen zette de juiste toon voor het recente NtVP-congres. Het thema dit jaar gaf ruimte aan zowel psychotrauma in alle leeftijdsfasen, als aan het intergenerationale karakter van traumatisering.

Naast keynotelezingen van internationaal gerenommeerde trauma-experts Rachel Yehuda, Bernet Elzinga en Nicolette Schipper-van Veldhoven bevatte het programma drie parallelsessies met in totaal 16 symposia en workshops, een 'SLAM'-sessie waarin jonge onderzoekers in drie minuten hun lopende onderzoek pitchten, en een afsluitend interview van dagvoorzitter Frits Boer met vermaarde hoogleraren Berthold Gersons en Rolf Kleber. Hieronder enkele lessons learned uit het volle dagprogramma.

**'Epigenetics are weapons of mass construction.'** *Rachel Yehuda*

Professor Rachel Yehuda (Mount Sinai School of Medicine, New York) opende de dag met haar decennialange onderzoek naar epigenetica. De verschrikkingen van de Holocaust hebben niet enkel op psychologisch vlak, maar ook op genetisch vlak sporen achtergelaten bij de overlevenden en zelfs hun nakomelingen. Eenzelfde effect werd gevonden onder kinderen van zwangere vrouwen tijdens de Nederlandse hongervinter. Zij bleken andere gen-functies ontwikkeld te hebben dan broers en zussen geboren buiten de hongervinter. Yehuda benadrukte dat we ons als hulpverleners juist moeten beseffen dat deze stress respons,



*Dagvoorzitter Frits Boer opent het jaarcongres*

de invloed van omgeving op genen, nuttig is. Dat betekent dat het lichaam mechanismen heeft om zichzelf aan te passen en ervoor te zorgen dat de volgende generatie daartoe uitgerust is. Wanneer de omstandigheden van die volgende generatie mismatchen met die van de ouder, kan dat problemen opleveren, zoals wanneer een veranderde cortisolproductie bij nakomelingen zorgt voor een grotere gevoeligheid voor obesitas. Maar ook die generatie kan voor hun eigen genetische veranderingen zorgen, onder andere door het volgen van therapie. 'You are the conduit of the next generation, so take care!'

**'Tell it like it is.'** *Bernet Elzinga*

Wees niet voorzichtig om het over intergenerationale overdracht van mishandeling en verwaarlozing te hebben. 'Wat

van belang is, is om de juiste psychoeducatie te geven', vertelt professor Bernet Elzinga (Klinische psychologie, Universiteit Leiden). Laat weten aan de betrokkenen: 'Het is niet jouw fout, maar je kunt wel verantwoordelijkheid nemen voor je eigen gedrag.' Voor de wetenschap en de klinische praktijk is het de uitdaging om te bepalen wat de beste timing en manier is om sensitief ouderschap te versterken. Daarnaast lijkt de adolescentie een belangrijke tijd voor interventie te zijn om het risico op overdracht van mishandeling te voorkomen. 'Ook dat maakt hulp voor deze kwetsbare groep zeker nooit te laat.'

## 'Sportwereld: open je ogen voor trauma!'

*Nicolette Schipper-van Veldhoven*

Steeds vaker komen verhalen van kindermisbruik in de sport in de openbaarheid, vooral omdat slachtoffers zich eindelijk niet meer alleen voelen. Werkelijke prevalentie is moeilijk meetbaar, maar in retrospect geeft 14% van volwassenen aan in sportverband tenminste eenmaal seksueel grensoverschrijdend gedrag te hebben meegemaakt. Daders zijn niet alleen stereotype oudere coaches, maar veelal ook medesporters (leeftijdsgenoten) of andere betrokkenen bij de sport (actievelingen in de vereniging, andere ouders). Hoewel in Nederland en Vlaanderen zowel instrumenten als beleid bestaan voor het aanpakken van misbruik, is dit nog altijd niet doorgedrongen in de sport. Tine Vertommen (Thomas More Hogeschool België) liet in haar workshop de toolkit zien die zij ontwikkelden voor sportverenigingen om ook zelf gewenst gedrag te stimuleren en ongewenst gedrag te voorkomen en aan te pakken.

## 'Slaap biedt een natuurlijke "window of opportunity" om opslag van trauma te verstoren.'

*Hein van Marle*

PTSS is een geheugenstoornis: traumatische herinneringen blijven emotioneel geladen en acuut doordat zij niet stabiel en geïntegreerd zijn opgeslagen. Niet alleen tijd, maar ook slaap is verbonden met een goede geheugenopslag. Hein van Marle, psychiater GGZinGeest en onderzoeker VUMC, legt uit: 'Dat maakt slaap een "window of opportunity" om opslag te versterken, verstoren of vernietigen.' Een van die mogelijkheden kan het hernieuwd opslaan ('reconsolideren') van herinneringen tijdens de slaap zijn, zoals door het gebruik van geur of muziek. Zodoende kan ook de natuurlijke rustperiode tussen behandelsessies door, waarin de werkelijke verwerking plaatsvindt, bijdragen aan de effectiviteit van de behandeling.



*Prof. Rachel Yehuda over epigenetische veranderingen door trauma*



*Prof. Bernet Elzinga over intergenerationale overdracht van mishandeling en verwaarlozing*



*SLAM-sessie presentatie met jonge onderzoeker Chris Hoeboer (PsyQ Den Haag)*



*Frits Boer in gesprek met Rolf Kleber en Berthold Gersons*

## ‘Symboliseer de levenslijn.’

*Ruud Jongendijk en Simone de la Rie*

Narratieve Exposure Therapie (NET), zo leggen Ruud Jongendijk en Simone de la Rie (beide Centrum '45) uit, is de voorkeursbehandeling voor traumatische klachten onder vluchtelingen en asielzoekers. NET is ontstaan vanuit de gedachte dat het delen van ervaringen helend werkt en bijdraagt aan het integreren van zowel positieve als negatieve herinneringen. Door middel van het neerleggen van een levenslijn brengen cliënten aan de hand van stenen en bloemen de negatieve en positieve gebeurtenissen in de levensloop in kaart. De gebeurtenissen gesymboliseerd door stenen, behoeven nadere aandacht en zijn leidend in de verdere traumabehandeling. Na afloop van iedere sessie maakt de therapeut een verslag welke aan het einde van de behandeling gebundeld aan patiënt wordt meegegeven.

## ‘Trauma treft mensen in hun samenleven, het traumaveld is een sociaal veld.’

*Berthold Gersons en Rolf Kleber*

Gersons en Kleber, beide op het punt om met pensioen te gaan, blikten in een openhartig interview terug op hun rijke carrière in de psychotrauma en zijn overweldigd door de aanhoudende groei aan belangstelling voor het vakgebied. Toch vinden zij dat er nog veel te winnen valt. Gersons geeft aan dat één van de leerpunten in zijn carrière was dat sommige interventies, hoe goed bedoeld en gewaardeerd ook, mensen toch zeker konden maken, zoals psychologische debriefing. ‘Dat dingen ook schadelijke gevolgen kunnen hebben, daar wordt te weinig rekening mee gehouden.’ Zowel Gersons als Kleber geven als advies voor huidige en toekomstige traumaprofessionals mee om niet te nauw naar de gevolgen van trauma te kijken. Biologische grondslagen en de diagnose PTSS zijn onderdeel van een veel wijder scala aan factoren en uitkomsten. ‘Het traumaveld is een sociaal veld, het treft mensen in hun samenleving’, aldus de hoogleraren.

Als afsluiter van het congres werd Ton de Wijs, één van de initiatiefnemers in het oprichten van de NtVP, elf jaar later benoemd als erelid NtVP en als blijk van waardering ontving hij een unieke oorkonde. Voorzitter Mariel Meewisse spreekt uit: ‘Wij zijn hem dankbaar voor het verenigen van het psychotraumaveld waardoor verdere professionalisering en kennisontwikkeling mede mogelijk wordt gemaakt.’ Een bijzondere aankondiging kwam tot slot van Miriam Lommen, voorzitter van de congrescommissie: in 2019 zal het tweejaarlijkse internationale congres van de ESTSS, de Europese traumavereniging, door de NtVP worden georganiseerd in Nederland.

Voor meer informatie over voorgaande en komende NtVP activiteiten, zie [NtVP.nl](http://NtVP.nl).

## Over NtVP

De Nederlandstalige Vereniging voor Psycho-trauma (NtVP) is een onafhankelijke vereniging, die streeft naar continue kwaliteitsverbetering op het gebied van psychotraumatologie voor diegenen die zich professioneel of binnen een professionele organisatie met psychotrauma bezighouden.

Dit doet de NtVP door zich in te zetten voor:

- het ontwikkelen en verbeteren van kennis, opleiding, wetenschappelijk onderzoek en standaarden ten aanzien van de preventie, het ontstaan, diagnostiek en de behandeling van aan psychotrauma gerelateerde klachten;
- het bieden van een multidisciplinair netwerk met psychotrauma expertise, waarin kennis wordt gedeeld en leden discussie voeren ter bevordering van hun professionele ontwikkeling;
- het behartigen van de belangen van het vakgebied van psychotraumatologie.

De NtVP is in mei 2006 opgericht en vormt in Nederland en België een netwerk van professionals die werkzaam zijn op het gebied van psychotrauma. Het is een verbindende schakel tussen de ontwikkelingen in ons taalgebied en de internationale ontwikkelingen.

De NtVP maakt deel uit van de Europese vereniging voor Psycho-trauma (ESTSS). De ESTSS heeft verbindingen met een groot aantal nationale verenigingen, waardoor een Europees breed netwerk van Psycho-trauma verenigingen ontstaat.

## Colofon

Dit katern wordt verzorgd door de werkgroep Communicatie van de Nederlandstalige Vereniging voor Psycho-trauma.

Redactie: Joanne Mouthaan en Ellen Klaassens  
Contact: [info@NtVP.nl](mailto:info@NtVP.nl)

© NtVP 2017

